

co jest tym samym wynikiem, który otrzymaliśmy bezpośrednio z definicji. Stosując tę metodę, można samodzielnie sprawdzić, że $\phi(100) = 40$, a więc wynika stąd na przykład, że 7^{40} to 1 modulo 100. Jednak, jak już widzieliśmy, najmniejszą potęgą 7, która daje resztę 1, nie jest 40, a jej dzielnik 4.

Wszystko to służy wskazaniu, że liczba wysłana przez Boba do Alicji, m^e modulo n , może być obliczona bez zbyteńnego wysiłku na komputerze Boba. Jednocześnie liczby, z którymi mamy do czynienia w praktyce, są bardzo wielkie, więc wyjaśnienie służy pokazaniu, że da się je obsługiwać. Z wielkimi potęgami, z którymi mamy do czynienia, obliczając m^e , można sobie poradzić etapami w procesie znanym jako *szybkie potęgowanie*. Bez wchodzenia w szczegóły: metoda ta obejmuje kolejne podnoszenie do kwadratu i mnożenie potęg, aby otrzymać m^e modulo n przy binarnej postaci e kierującej algorytmem, aby szybko, w kilku krokach, znaleźć potrzebną resztę.

Euklides pokazuje Alicji, jak znaleźć jej liczbę odszyfrowującą

Odszyfrowywanie liczby to magiczna różdżka odbiorcy, która pozwala na odzyskanie komunikatu. Ta liczba d zostaje wybrana tak, aby iloczyn de zostawiał resztę 1 przy podzieleniu go przez $\phi(n)$. Ponieważ $n = pq$ jest iloczynem dwóch różnych liczb pierwszych, wartość $\phi(n) = pq(1 - \frac{1}{p})(1 - \frac{1}{q}) = (p - 1)(q - 1)$. Okazuje się, że istnieje zawsze tylko jedna liczba d w zakresie do $\phi(n)$ mająca wymaganą cechę.

Komputer Alicji może znaleźć d , wykorzystując algebraiczne narzędzie mające ponad 2300 lat, algorytm Euklidesa, który zaraz przeanalizujemy. Komputer Ewy mógłby oczywiście zrobić to samo, gdyby wiedział, jakie równanie ma rozwiązać. Jednak ponieważ p i q są tajemnicą Alicji, podobnie ma się rzecz z $(p - 1)(q - 1)$ i Ewa nie wie, od czego zacząć.

Istnienie d jest pewne tylko wtedy, gdy nadamy pewne łagodne ograniczenie na (znaną publicznie) szyfrująca liczbę e . Alicja musi sprawić, aby e nie miało wspólnego dzielnika pierwszego z $\phi(n)$. Dość łatwo spełnić ten warunek, gdyż Alicja może przetestować $\phi(n)$ pod kątem podzielności przez określone liczby pierwsze i sprawić, że e spełnia te wymagania, bez ujawniania wielkości p i q . W istocie wartością e często używaną w praktyce jest czwarta tak zwana *liczba pierwsza Fermata*, $e = 65537 = 2^{16} + 1$. Ta wartość, $2^{2^4} + 1$, ma szczególnie rzadką cechę: można zbudować regularny wielokąt o bokach e za pomocą linijki i cyrkla. Jej wykorzystanie w kryptografii wynika jednak z tego, że jest dość dużą liczbą pierwszą, która przekracza potęgę 2 dokładnie o 1, co prowadzi do wspomnianego wcześniej procesu szybkiego potęgowania.

Wróćmy do algorytmu Euklidesa. Rozpoczyna się on od obserwacji, że można znaleźć *największy wspólny dzielnik* (NWD) dwóch liczb $a > b$ przez kolejne odejmowania. Odnotujmy, że $r = a - b$ ma tę cechę, iż każdy wspólny dzielnik każdej z dwóch z trzech liczb a , b i r będzie także dzielnikiem trzeciej. Jeśli na przykład c jest wspólnym dzielnikiem a i b , czyli $a = ca_1$ oraz $b = cb_1$, wtedy $r = a - b = ca_1 - cb_1 = c(a_1 - b_1)$, co daje rozkład na czynniki r obejmujący dzielnik c . W szczególności NWD a i b jest taki sam jak b i r . Ponieważ obie te liczby są mniejsze od a , mamy teraz taki sam problem, ale w zastosowaniu do mniejszej pary liczb. Powtarzanie tego postępowania doprowadzi do pary, w której NWD jest oczywisty. (Istotnie dwie rozpatrywane liczby będą takie same, gdyż inaczej moglibyśmy wykonać jeszcze jeden krok. Ich wspólna wartość to liczba, której szukamy). Na przykład aby znaleźć NWD $a = 558$ i $b = 396$, pierwsze odejmowanie da nam $r = 558 - 396 = 162$, więc nasza nowa para to 396 i 162. Ponieważ $396 - 162 = 234$, naszą trzecią parą staje się 234 i 162, a kontynuując, otrzymujemy pełną listę liczb w postaci:

$$(558, 396) \rightarrow (396, 162) \rightarrow (234, 162) \rightarrow (162, 72) \rightarrow (90, 72) \rightarrow \\ \rightarrow (72, 18) \rightarrow (54, 18) \rightarrow (36, 18) \rightarrow (18, 18),$$

a więc NWD 558 i 396 to 18.